

Jaarverslag Henri Polak leerstoel 2004/2005

Prof. dr. P.T. de Beer

Dit jaarverslag betreft het tweede jaar, lopende van 1 juli 2004 tot 30 juni 2005, van mijn functie als Henri Polak hoogleraar voor Arbeidsverhoudingen aan de Universiteit van Amsterdam en als senior onderzoeker bij het Amsterdams Instituut voor ArbeidsStudies (AIAS). Evenals in het eerste jaarverslag wordt niet expliciet onderscheid gemaakt tussen beide functies, aangezien zij in de praktijk vloeiend in elkaar overlopen.

Contacten met de vakbeweging

De contacten met de vakbeweging waren in het tweede jaar wat minder intensief dan in het eerste jaar. Niettemin hield ik diverse inleidingen voor kaderleden en/of bestuurders van enkele FNV-bonden (zie bijlage 1), nam ik op 18 november 2004 deel aan een door de FNV vakcentrale georganiseerd rondetafelgesprek over de toekomst van de vakbeweging, op 31 mei 2005 aan een expertmeeting over de sociale zekerheid van de CNV vakcentrale en op 21 juni 2005 aan een rondetafelconferentie van CNV Bedrijvenbond over het 'sociaal contract'.

Op 15 oktober 2005 vond een gezamenlijk gesprek met de voorzitters van de drie vakcentrales plaats waarin het eerste jaarverslag werd besproken. Het is de bedoeling ieder jaar een dergelijk gesprek te voeren.

Onderzoek

Een belangrijk deel van mijn werkzaamheden in het verslagjaar betroffen het onderzoek *Solidariteit en verzorgingsstaat* (zie bijlage 4 bij het eerste jaarverslag voor de projectomschrijving). Ik concentreerde mij hierbij op onderzoek naar de relatie tussen individualisering en solidariteit. Dit heeft geresulteerd in een aantal concept-papers (zie bijlage 4), waarin de verschijnselen van individualisering en solidariteit en hun onderlinge relatie zowel theoretisch als empirisch worden onderzocht. Een verkorte versie van een van deze papers is gepubliceerd in de bundel *Solidariteit onder druk* onder redactie van Eelke de Jong en Martin Buijsen. Het is de bedoeling dat de overige papers in de loop van het komende jaar hun definitieve vorm krijgen en in uiteenlopende media zullen worden gepubliceerd. Op 1 januari 2005 is postdoc-onderzoeker Ferry Koster bij AIAS in dienst getreden om onderzoek te doen voor het tweede deelproject, te weten de relatie tussen globalisering en solidariteit.

In het najaar van 2004 is bij Stichting Instituut Gak (SIG) een aanvraag ingediend voor een onderzoek naar de verantwoordelijkheidsverdeling voor de sociale zekerheid en het arbeidsmarktbeleid. Op 16 december 2004 heeft SIG de aangevraagde subsidie toegekend. Het onderzoek zal worden uitgevoerd door AIAS in samenwerking met SEO Economisch Onderzoek. Voor het onderzoek zullen twee

postdoc-onderzoekers worden aangetrokken, terwijl ook een onderzoeker van SEO (Lucy Kok) aan het onderzoek zal meewerken. De opzet van het onderzoek, dat drie jaar zal duren, is opgenomen in bijlage 5.

Onderwijs en promotiebegeleiding

Mijn belangrijkste onderwijstaak in het verslagjaar was het geven van een leeronderzoek sociologie in het tweede semester. Veertien tweede- en derdejaars sociologiestudenten hebben in een half jaar tijd een onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen individualisering en solidariteit.

Zoals in het eerste jaarverslag vermeld kon de interdisciplinaire module Arbeidsstudies als onderdeel van het domein arbeid en organisatie voor tweedejaars studenten van de bachelor-opleiding 'Gedrag en samenleving' in het collegejaar 2004/05 geen doorgang vinden vanwege onvoldoende aanmeldingen. In het collegejaar 2005/06 zal de module wel worden gegeven. Het onderwerp is echter aangepast om het beter te laten aansluiten bij het onderzoeksprogramma van de leerstoel. De module zal nu 'Verzorgingsstaat en arbeidsmarkt' heten en in het eerste half jaar van 2006 voor het eerst worden gegeven.

In het eerste semester van het collegejaar 2005/06 zal ik voor de masteropleiding Social Policy and Social Work in Urban Areas de specialisatiemodule European Social Policy verzorgen, waarvoor een vacature is ontstaan door het vertrek van prof. Erik de Gier naar de Radboud Universiteit.

Ik begeleid twee promovendi bij hun promotieonderzoek. Samen met prof. Evert Verhulp ben ik promotor van Janneke Vosse, aio bij het Hugo Sinzheimer Instituut, die een proefschrift schrijft over de rol van de sociale partners bij het flexicurity-beleid in drie Europese landen.

Daarnaast begeleid ik Michel Donners, beleidsmedewerker van CNV Bedrijvenbond, die sinds 1 december 2004 twee dagen in de week is vrijgesteld voor een promotieonderzoek. Zijn onderzoek zal in het verlengde liggen van het onderzoeksproject Solidariteit en verzorgingsstaat.

In het verslagjaar heb ik twee maal zitting genomen in een promotiecommissie, te weten voor de promotie van Robert Mosch aan de Vrije Universiteit (7 oktober 2004) en voor de promotie van Maurice Gesthuizen aan de Radboud Universiteit (1 december 2004).

Na twee maal wegens gebrek aan belangstelling te zijn afgelast kon in het najaar van 2004 de leergang van De Burcht en AIAS weer doorgang vinden. Tezamen met prof Frans Leijnse, dr. Marc van der Meer en Arie Stolk organiseerde ik in de Burcht vijf bijeenkomsten met telkens twee colleges over het thema diversiteit op de werkvloer.

Voor de leergang 'sociaal overleg in de onderneming' die AIAS en het GBIO organiseren voor opleiders van ondernemingsraden, gaf ik een college over de ontwikkeling van de arbeidsverhoudingen in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog. Voor de module Arbeidseconomie I van de masteropleiding van AIAS gaf ik een college over arbeidsmarkt en loonvorming. Tevens

verzorgde ik een college over 'The Dutch model in a European perspective' voor cursisten uit de nieuwe EU-landen in het kader van het training programme ADEPT-Social Affairs/Employment, waarin Clingendael, AIAS en de Universiteit van Tilburg participeren. Ten slotte gaf ik een gastcollege over het Nederlandse sociaal-economische beleid aan studenten van de Sociale School Heverlee (België).

Activiteiten van De Burcht

In samenwerking met Paul Kalma van de Wiardi Beckman Stichting en Jet Bussemaker, Tweede Kamerlid van de PvdA, organiseerde ik voor De Burcht een drietal besloten werkconferenties en een publieksconferentie over de toekomst van de sociale zekerheid. De werkconferenties, die op 29 oktober 2004, 10 december 2004 en 21 januari 2005 werden gehouden voor een gezelschap van zo'n 20 à 25 genodigden, waren achtereenvolgens gewijd aan de thema's grenzen aan de solidariteit (ingeleid door prof. Kees Goudswaard en mijzelf), de verantwoordelijkheidsverdeling (ingeleid door Anton Hemerijck en Kees Korevaar) en een fatsoenlijk bestaan (ingeleid door prof. Coen Teulings en prof. Trudy Knijn). De inleidingen van de werkconferenties werden gebundeld in een boekje, *Keuzen in de sociale zekerheid*, dat werd gepresenteerd op de goed bezochte (ca. honderd deelnemers) afsluitende bijeenkomst op 1 april 2005. Prof. Romke van der Veen hield een algemene inleiding, terwijl Jet Bussemaker de introductie verzorgde voor een forumdiscussie met Henk van der Kolk, Han Noten, prof. Janneke Plantenga en Josine Westerbeek. Hans Kamps sloot de conferentie af met een gesproken column.

Samen met een aantal AIAS-collega's organiseerde ik verder de jaarconferentie van AIAS, dit jaar in samenwerking met De Burcht. Thema van de conferentie, onder de titel *Shifting responsibilities*, was de verantwoordelijkheidsverdeling voor nieuwe arrangementen voor ouderschaps- en verzorgingsverlof, scholing, en dergelijke. Na een korte openingspeech van mijzelf werden op de conferentie inleidingen gehouden door prof. Janneke Plantenga (Universiteit Utrecht en Rijksuniversiteit Groningen), prof. Jill Rubery (University of Manchester) en prof. Lieve De Lathouwer (Universiteit van Antwerpen/Centrum voor Sociaal Beleid).

In samenwerking met Berenschot organiseert De Burcht jaarlijks een expertmeeting met vertegenwoordigers van de sociale partners, de overheid en de wetenschap. De organisatie hiervan is in handen van Arie Stolk (De Burcht), Ton de Korte (Berenschot) en mij zelf. De expertmeeting voor 2005 zal in het najaar plaats vinden.

Ten slotte was ik nauw betrokken bij de organisatie van de maandelijkse debatten in De Burcht. Naast mijn bijdrage aan de inhoudelijke voorbereiding verzorgde ik eenmaal een inleiding (voor het debat 'Geïndividualiseerd en toch solidair?') en trad ik twee maal op als voorzitter.

Publiciteit

Ook dit jaar werd ik diverse malen geïnterviewd door dagbladen, radio en tv, in het bijzonder in verband met het conflict tussen vakbeweging en kabinet over vut en prepensioen en de grote vakbondsdemonstratie op 2 oktober 2004 te Amsterdam.

Verder schreef ik enkele artikelen voor de opiniepagina van *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad*, *Het Parool* en *Trouw*. Aan de afspraak met *Het Parool* voor een maandelijkse bijdrage kwam overigens een einde. Voor het blad *Zeggenschap* zal ik vier maal per jaar een column schrijven.

Nevenactiviteiten

Bijlage 2 geeft een overzicht van mijn nevenactiviteiten die niet direct voortvloeien uit mijn functie als hoogleraar, hoewel zij hier over het algemeen wel verband mee houden. Het gaat onder meer om redactiewerk voor enkele vaktijdschriften en het lidmaatschap van de begeleidingscommissie van enkele onderzoeken. Verder nam ik in het verslagjaar zitting in de jury voor de jaarlijkse scriptieprijs van *Het Parool* in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. Ten slotte richtte ik met een aantal andere personen de progressieve denktank *Waterland* op, die zich ten doel stelt het inhoudelijke debat in linkse kring een nieuwe impuls te geven (zie www.waterlandstichting.nl).

Plannen voor het komende jaar

De meeste activiteiten die ik in het komende jaar 1005/2006 verwacht te ondernemen, vloeien voort uit mijn huidige activiteiten of heb ik het afgelopen jaar voorbereid. Het onderzoek Solidariteit en verzorgingsstaat zal worden voortgezet en komend jaar hopelijk tot enkele publicaties leiden. In het komende jaar zal tevens het onderzoek 'Distribution of responsibility for social security' van start gaan. Op het gebied van onderwijs zal ik het mastercollege European Social Policy gaan geven en de bachelormodule Verzorgingsstaat en arbeidsmarkt.

Het ligt in de bedoeling om in samenwerking met het Nederlands Participatie Instituut enkele werkconferenties over werknemers-aandelenbezit te organiseren.

Tot slot zal het in het komende jaar hopelijk mogelijk zijn om het Henri Polak Instituut een duidelijke positie te geven als onderzoeksinstituut binnen De Burcht, die zich verder zal ontwikkelen tot Kenniscentrum voor Arbeidsverhoudingen.

Bijlage 1

Lezingen, forumdiscussies e.d.

- 2 september 2004: lezing over het poldermodel voor een lunchseminar van het Ministerie van Financiën, Den Haag.
- 10 september 2004: inleiding over arbeidsverhoudingen voor het GBIO, De Burcht, Amsterdam.
- 25 september 2004: inleiding over sociale zekerheid voor de economiedag van GroenLinks, Utrecht.
- 4 oktober 2004: debat met Jaap van Slooten over de acties van de vakbonden voor de ‘rectors round table’, UvA, Amsterdam.
- 11 oktober 2004: hoorzitting van de Tweede Kamer over vut, pensioen en levensloop, Den Haag.
- 26 oktober 2004: inleiding voor een Afrikaanse vakbondsdelegatie, De Burcht, Amsterdam.
- 26 oktober 2004: inleiding voor het debat ‘Geïndividualiseerd en toch solidair’ in De Burcht, Amsterdam.
- 28 oktober 2004: debat over de ‘Werkwet’, symposium ‘Werkwet in wording’ van de NSvP, Amsterdam.
- 29 oktober 2004: inleiding over solidariteit voor een werkconferentie over sociale zekerheid van De Burcht en de Wiardi Beckman Stichting, Amsterdam.
- 2 november 2004: forumdiscussie over de positie van de vakbeweging voor kaderleden van FNV Bondgenoten en FNV Bouw, Nieuwegein.
- 3 november 2004: inleiding voor een delegatie van vertegenwoordigers van vakbeweging, werkgevers en wetenschap uit Malta, Amsterdam.
- 7 november 2004: forumdiscussie over sociale zekerheid, politiek café Badzout, Amsterdam.
- 8 november 2004: debat over sociaal beleid in de EU, voor ADEPT, Clingendael, Den Haag.
- 19 november 2004: debat voor medezeggenschapscafé FNV Formaat, Utrecht.
- 25 november 2004: inleiding ‘Arbeidsverhoudingen op drift - wie is aan zet?’, voor de ledenbijeenkomst van de AWWN, Zeist.
- 26 november 2004: inleiding ‘Sociaal-economische zekerheid’ voor de conferentie ‘De sociale kwaliteit van Rotterdam’, georganiseerd door BOSS, Rotterdam.
- 9 december 2004: voorzitter studiemiddag DUCADAM, AIAS, Amsterdam.
- 15 december 2004: inleiding ‘Valt de verzorgingsstaat nog te redden?’ voor de AIAS/Fellowbijeenkomst, Amsterdam.
- 14 januari 2004: inleiding over arbeidsverhoudingen en medezeggenschap voor UCLO van de UvA, De Burcht, Amsterdam.
- 21 januari 2005: voorzitter van de derde werkconferentie over sociale zekerheid van De Burcht en de Wiardi Beckman Stichting, Amsterdam.

- 27 januari 2005: lezing voor een conferentie over de toekomst van belangenbehartiging van FNV Bondgenoten en Basis & Beleid, Zeist.
- 28 januari 2005: inleiding over solidariteit voor de studiedag van de NLVM, Zwolle.
- 22 februari 2005: inleiding ‘Valt de verzorgingsstaat nog te redden?’ voor de Raad van Advies en het Bestuur van Stichting Instituut Gak, Hilversum.
- 25 februari 2005: inleiding over arbeidsverhoudingen voor een workshop van FNV Bondgenoten en de Rabobank, Soest.
- 9 maart 2005: inleiding over generaties voor de werkgroep biografie en identiteit, UvA, Amsterdam.
- 22 maart 2005: cursus over de positie van de vakbeweging voor kaderleden van FNV Bouw, Zeist.
- 7 april 2005: lezing voor het congres van FNV Bouw, Nijkerk.
- 9 april 2005: lezing ‘Veranderende positie van de vakbeweging nu en in de toekomst’ voor de studiemiddag van de Vakbondshistorische Vereniging, De Burcht, Amsterdam.
- 28 april 2005: lezing ‘Solidariteit? Natuurlijk. Maar met wie?’ voor de conferentie ‘Arbeid, levensloop en solidariteit’ van FNV, DISK, Raad van Kerken, Hogeschool De Horst, Driebergen.
- 4 juni 2005: workshop ‘Solidariteit voor dummies’ voor het Christelijk Sociaal Jongeren Congres, Zwolle.
- 10 juni 2005: inleiding ‘Een gelukkige keuze’ voor het Ottonecongres over ‘Geluk’, Utrecht.
- 16 juni 2005: openingslezing ‘A new phase of welfare state reform’ voor de jaarconferentie ‘Shifting Responsibilities’ van AIAS en De Burcht, The Grand, Amsterdam.

Bijlage 2

Nevenactiviteiten

- Lid redactie *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*.
- Lid redactie *Socialisme & Democratie*.
- Lid redactieraad *Tijdschrift voor Openbare Financiën*.
- Lid Raad van Advies van Start Foundation.
- Lid Raad van Commissarissen van Basis & Beleid.
- Voorzitter GroenLinks-commissie 'Modernisering sociale zekerheid'.
- Voorzitter begeleidingscommissie van het IWI-onderzoek 'Tijdpaden van reïntegratie'.
- Lid begeleidingscommissie van een onderzoek van Hans van den Hurk over de OR en arbeidsvoorwaarden.
- Lid jury scriptieprijs van Het Parool en de UvA.
- Medeoprichter Waterland.

Bijlage 3

Publicaties

De meeste publicaties zijn te downloaden van mijn website: www.pauldebeer.nl.

- ‘Waardevolle zelfverrijking’, Blik van De Beer, in *Zeggenschap* 16, 2, juni 2005: 5.
- ‘De valse beloften van economische groei’, in: *Waterstof* 5, juni 2005.
- ‘Gele hangertjes’ (column), in: *S&D*, 62, 5, mei 2005: 3.
- ‘Wie adopteert de sociale zekerheid?’ in: *Waterstof* 4, mei 2005.
- ‘Hoe solidair is de Nederlander nog?’, in: Eelke de Jong en Martin Buijsen (red.), *Solidariteit onder druk? Over de grens tussen individuele en collectieve verantwoordelijkheid*, Nijmegen: Thijmgenootschap/Valkhof Pers, 2005: 54-79.
- ‘Een tweedeling in de maatschappelijke participatie?’, in: Paul Dekker (red.), *Maatschappelijke tegenstellingen en de civil society*, Driebergen: Stichting Synthesis, 2005: 69-83.
- ‘Sociaal manifest leidt tot onheldere verdeling van verantwoordelijkheden’, in: Piet Leenders, Ivo Kuijpers & Felix Rottenberg (red.), *Sociale zekerheid als investering: Manifest*, Amsterdam: Uitgeverij De Balie, 2005: 66-71.
- ‘Oude thema’s in een nieuwe eeuw’, in: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 21, 1, 2005: 5-6.
- ‘De (in)effectiviteit van het arbeidsmarktbeleid’, in: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 21, 1, 2005: 7-9 (met Rudi Wielers).
- *Keuzen in de sociale zekerheid*, Amsterdam: De Burcht/Wiardi Beckman Stichting, maart 2005: 6-25 (redactie met Jet Bussemaker en Paul Kalma).
- ‘De solidariteit onder druk’, in: P. de Beer, J. Bussemaker en P. Kalma (red.), *Keuzen in de sociale zekerheid*, Amsterdam: De Burcht/Wiardi Beckman Stichting, maart 2005: 26-37.
- ‘Een kwestie van kiezen’, in *Zeggenschap*, 16, 1, april 2005: 26-28 (met Jet Bussemaker en Paul Kalma).
- ‘Herstel van oude verhoudingen’, Blik van De Beer, in: *Zeggenschap*, 16, 1, april 2005: 4.
- ‘Paniek over kosten AOW is misplaatst’, in: *de Volkskrant* (Forum), 1 maart 2005.
- ‘Naar een nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling in de sociale zekerheid’, in: *Werk & Inkomen*, 1, 1, februari 2005: 9-11.
- ‘Een bewogen jaar. Nabeschouwing’, in: C. van Emden (red.) *Bewegingen in een afslankende verzorgingsstaat. Sociaal-economische debatten in De Burcht 2004*, Amsterdam: De Burcht, 2005.
- ‘Conflict of consensus: het nut van het poldermodel’, in: *Spui* 16, 2004, 3: 20-21.
- ‘Wil Arts, Han Entzinger en Ruud Muffels (red.) (2004) Verzorgingsstaat vaar wel, en Bo Sodersten (ed.) (2004) Globalization and the Welfare State’, boekbespreking, in: *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* 20, 4, 2004: 430-432.

- ‘Vrede in de polder’, column, in: *AIAS Nieuwsbrief*, 6, najaar 2004: 10.
- ‘Ten aanval (Naar een sociaal-individualistisch alternatief)’, in: *de Volkskrant*, bijlage Reflex, 10 december 2004 (met Farhad Golyardi, Menno Hurenkamp, Marcia Luyten, Jelle van der Meer, Pieter Pekelharing, Dick Pels, Dylan van Rijsbergen en Ellen Walraven).
- ‘Beloon werknemers met aandelen’, in: *Het Parool*, 7 december 2004.
- ‘Flexibilisering vergroot conjunctuurgevoeligheid’ (naschrift bij G.E. Hebbink, ‘Flexibilisering is gunstig voor banengroei’), in: *ESB*, 12 november 2004: 543.
- ‘Een linkse hervormingsagenda voor het kapitalisme’, in: *Socialisme & Democratie* 61, 10/11, 2004: 10-26.
- ‘Alles voor de winnaar!’, in: J. van Hoof en W. van Noort (red.), *Arbeid, onderwijs & sociale ongelijkheid in de 21ste eeuw*, Amsterdam: Boom, 2004: 9-24.
- ‘Wijffels trekt geen heldere scheidslijnen’, in: *de Volkskrant*, 30 oktober 2004.
- ‘Laat de sociale partners hun eigen zaken blijven regelen’, in: *NRC Handelsblad*, 8 oktober 2004.
- ‘De dynamiek van normoverschrijding en normhandhaving’, in: *Mens & Maatschappij* 79, 3, september 2004: 208-232 (met Robert Mosch).
- ‘Wie is er bang voor uitbesteding?’, in: *Arbeidsmarkt journal* 4, 1, september 2004: 17.
- ‘Van oude en nieuwe risico’s’, in: *De Helling*, 3, herfst 2004: 14-17.
- *Nieuwe tijden, nieuwe zekerheden - Naar een modern stelsel van sociale zekerheid*, Utrecht: GroenLinks Wetenschappelijk Bureau, september 2004 (met Piet Leenders, Janneke Plantenga en Kitty Roozmond).
- ‘Geef zorgende ouders een inkomensgarantie’, in: *Trouw*, 25 september 2004 (met Piet Leenders, Janneke Plantenga en Kitty Roozmond).
- ‘Normvervaging in Nederland: Perceptie of realiteit’, in: J. Burgers en E. Snel (red.), *Normen en waarden: Het debat over fatsoen en moraal*, themanummer van *Sociologische Gids* 51, 3, 2004: 236-247.
- ‘Flexibilisering maakt banengroei fragiel’, in: *ESB*, 17 september 2004: 434-436.
- ‘Introduction: the Netherlands’ presidency of the European Union: modernising social Europe’, in: K. Vos, P. de Beer and E. de Gier (eds.), *Modernising social Europe*, themanummer *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* 20, 3, 2004: 232-233 (met Kees Vos en Erik de Gier).
- ‘Social cohesion and the European social model’, in: K. Vos, P. de Beer and E. de Gier (eds.), *Modernising social Europe*, themanummer *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* 20, 3, 2004: 236-243 (met Kees Vos en Erik de Gier).
- ‘Zeven levens van het poldermodel’, in: *Zeggenschap - over arbeidsverhoudingen* 15, 4, juli 2004: 8-10.
- ‘Heeft de vakbeweging haar taak volbracht?’, in: *Filosofie in Bedrijf* 16, 1, juni 2004: 21-31.
- ‘Langer werken? Dat helpt maar even’, in: *Het Parool*, 23 juli 2004.

- ‘We moeten niet langer maar slimmer werken’, in: *de Volkskrant*, 21 juli 2004.
- ‘Kabinet remt economisch herstel’, in: *NRC Handelsblad*, 13 juli 2004.
- ‘Zwakken de dupe op arbeidsmarkt’, in: *Het goede leven* 3, 28, 10-17 juli 2004: 5.

Bijlage 4

Ongepubliceerde papers

In het kader van het onderzoeksproject Solidariteit en verzorgingsstaat heb ik de volgende papers geschreven. De meeste hiervan verkeren nog in een conceptversie en zullen het komende jaar verder worden uitgewerkt en voor publicatie worden aangeboden. De papers zijn te downloaden van mijn website: www.pauldebeer.nl.

- Wat is solidariteit? – een theoretische analyse
- How individualized are the Dutch? (aangeboden aan *Current Sociology*)
- De ontwikkeling van de solidariteit in Nederland – een empirisch overzicht (een verkorte versie hiervan is onder de titel ‘Hoe solidair is de Nederlander nog?’ gepubliceerd in de bundel *Solidariteit onder druk*, zie bijlage 4)
- Wie is er solidair in Nederland – een analyse op basis van Culturele Veranderingen
- Individualisering en solidariteit

Bijlage 5

Projectbeschrijving ‘The distribution of responsibility for social security’

Background

Since the 1980s, the social and political discussion on the socio-economic order in the Netherlands has concentrated on the role of the government and the market. The dominant view among policy makers, politicians and most scientists is that the government should retreat and the market should be given more space. There is a reasonable consensus that governmental influence and the public sector have grown too big, squeezing out the market. To restore the balance, the role of the government should be restricted and that of the market enhanced.

According to this policy philosophy, the socio-economic arena is dominated by two coordination mechanisms: the government and the market. The former operates along vertical, hierarchical lines and uses commands and prohibitions, though sometimes also tax deductions, subsidies and other financial incentives. The latter works through horizontal contractual relations that are, in principle, entered into voluntarily, and relies on individual cost/benefit calculations and the price mechanism. In addition to the government and the market, however, the socio-economic realm is also strongly influenced by intermediary organizations and institutions: voluntary associations operating on the basis of the mutual interests of its members, and the institutes these have created (such as consultative and advisory bodies). These include, principally, the trade unions and employers’ organisations and the institutes in which these are represented – in the Netherlands, for instance, the Social and Economic Council and the Labour Foundation.

In the view sketched above, in which the government should retreat in favour of the market, it is not evident what role these intermediary organisations should play. There are basically two contending views, the first being that intermediary organisations form as much an impediment to the market mechanism as the government, and that their role should therefore also be curtailed as much as possible. Trade unions and employers’ organisations are perceived to constitute a cartel on the labour market, obstructing free, market-driven wage-setting and flexibility. Involving the social partners in providing social security would promote the abuse of these arrangements to pursue particular (group) interests at the expense of the community. By contrast, the second view assigns an important role to the intermediary organisations in resolving coordination problems that cannot be adequately tackled by either the government or the market. They could constitute an efficient mechanism to reconcile conflicting interests of different social groups, or provide the means to highlight the concerns and interests of weaker market actors.

In the first view, the government’s retreat implies that the role of the intermediary organisations should be restricted as well. In the second view, the government’s retreat can in part be achieved by actually transferring certain responsibilities to intermediary organisations. The growing consensus on the restricted governmental role in recent decades has thus not translated into a unanimous appraisal of

the role of intermediary organisations. In the Netherlands, this difference in opinion is expressed, for instance, in the widely divergent appreciation of the so-called polder model, the typical Dutch consultative structure for government and social partners. There is no clear view on an appropriate distribution of responsibility between government, social partners and the market. The research project ‘distribution of responsibility for social security’ aims to create a scientific basis for a clear and consistent view on this issue.

Research plan

The aim of the study is to gain better insight into the pros and cons of the different options for distributing responsibility between government, market actors (individual businesses and citizens) and intermediary organisations. The study consists of a theoretical and an empirical component. The empirical research comprises an international comparative part and a historical part.

Although the distribution of responsibility plays a significant role in many different aspects of socio-economic policy, this study concentrates on the distribution of responsibility in the areas of social security (in particular the unemployment insurances) and labour market policy. This is because these are very extensive policy areas which bear importance on account of their size alone; moreover, they are influenced by the conduct of employers and employees to such an extent that their responsibility is crucial to the functioning of the respective areas.

The pros and cons of the different ways of distributing responsibility with regard to social security and labour market policy relate to different economic and social objectives. These will include:

- Economic efficiency (both ‘static’ efficiency in the short term, e.g. in relation to implementation costs and competition, and ‘dynamic’ efficiency in the long term, e.g. in terms of labour participation and dynamics);
- Economic sensitivity and stability (e.g. the effect on wage determination, the desirability of capital funding, the relationship between benefits and reintegration efforts);
- Legal restrictions (both national and European legislation, e.g. relating to competition, may obstruct, though also provide conditions for, different ways of distributing responsibility);
- Social justice (e.g. the degree of accessibility for outsiders, differences in claims between sectors or social groups, inequality of income);
- Labour relations (e.g. union density, the role of the collective labour agreement, industrial peace);
- Individual freedom of choice and personal responsibility (e.g. the optimal level of pooling risks to limit moral hazard and adverse selection, the relationship between individual freedom of choice and solidarity).

The three components of the study – theoretical, international comparative and historical – are detailed further below.

Theoretical study

The first study component is a theoretical analysis of the possible pros and cons of the different ways of distributing responsibility. Here, as in the empirical study, it is important to distinguish between responsibility in terms of administration and regulations concerning social security and labour market policy, and responsibility in terms of their implementation.

The theoretical study primarily entails reviewing economic, sociological, political/administrative scientific literature on the subject of responsibility distribution. This will include, for instance, the analyses of the economists Calmfors and Driffill regarding the optimum level of coordination, the economist Agell's research into the insurance role of trade unions, the sociological analyses of Streeck and Schmitter regarding the role of associations alongside government, market and community, and the political scientist Rothstein's study of the role of intermediary organisations in creating confidence and stability on the labour market. What insights can be distilled from this literature regarding the effects of different ways of distributing responsibility and regarding the optimum distribution between the various actors? What does this literature suggest with regard to the effects of European integration on the optimum distribution of responsibility? And what restrictions does European legislation impose on the ability of member states to make their own choices here?

The economic, sociological and political/administrative insights procured through this inventory shall be combined into an overarching theoretical framework that will provide (part of) the foundation for the empirical research. The theoretical framework also serves to formulate a number of hypotheses to be tested in the empirical studies.

International comparative study

The second study component is an international comparative study. The distribution of responsibility among government, market actors and social partners regarding social security and labour market policy differs widely from country to country. Although the government plays a dominant role in all countries, this still leaves a lot of scope for variation in the role of social partners and market actors. It is therefore desirable to compare a number of countries in which the distribution of responsibility differs substantially. The comparison should in any case include countries such as Belgium and Denmark or Sweden, since the trade unions here carry significant responsibility in implementing social security (the so-called Ghent system), and also (in Scandinavia) in public employment services (training, mediation and such). However, countries such as Germany and the United Kingdom also offer interesting comparative material for an analysis of the relative efficiency of different organisational forms. This international comparison will consistently distinguish the actors' roles in creating (laws and regulations) and implementing the policies.

The role of various actors can also vary *within countries*, depending on the sector. Therefore, in addition to an overall overview of the distribution of responsibility in different countries, the study will also include specific case studies, for instance regarding the involvement of the trade unions in unemployment security and labour market policy in a specific sector or for a specific occupational group. This could include specific regulations in the construction sector (e.g. in the Netherlands) or in agriculture (e.g. in Italy) or for an occupational group such as artists. Given the proposed introduction of the life-course savings scheme in the Netherlands, it would be worthwhile to investigate how the responsibility for related or similar regulations (e.g. carer's leave) is organised in different countries.

Historical study

The third study component is a historical study. In many countries, social security came into being through the initiative of trade unions or professional associations (the '*onderlinges*' in the Netherlands, the 'friendly societies' in the UK). In most cases, the responsibility for these insurances was taken over by the government. This study will investigate to what degree the arguments put forward at the time for this transfer of responsibility retain their validity. Have insurance markets not evolved to such an extent that the familiar problems of moral hazard, adverse selection and risks of dependency can be met in other ways than a governmentally controlled obligatory social insurance? This historical study will in any case be conducted for the Netherlands, but possibly also for a few other countries (such as Sweden and/or Denmark and Belgium) where divergent developments have taken place.

The results of the three study components will be used, in conclusion, to sketch a number of scenarios in which different models for the future distribution of responsibility for social security and labour market policy are presented and their pros and cons compared. This will also include an exploration of the conditions to be met and the concrete steps to be taken in the short and medium term for the different scenarios to materialize.

Execution of the research project

The research will be conducted by the Amsterdam Institute for Advanced Labour Studies, in collaboration with SEO Amsterdam Economics.

The three components of the study (theory, international comparison, historical study) will largely be conducted independently of each other, although the setup is such that the literature research should already provide a number of provisional insights and hypotheses at the start of the international comparative and historical studies. Since the international comparative study requires a great deal of knowledge concerning specific institutes and circumstances in other countries, a number of researchers abroad will be recruited to perform a research component in their own country. At present, four defined research assignments are being considered. The AIAS-researcher responsible for the

international comparative study shall combine these research components into a coherent and overarching whole. The duration of the project is three years.

The research team will be composed as follows:

Project supervisor: Prof. P. de Beer (AIAS/UvA);

Scientific advice and supervision: Prof. J. Visser (AIAS/UvA) and Prof. C. Teulings (SEO/UvA);

Senior researcher theory (SEO);

Postdoc researcher international comparison (AIAS);

Postdoc researcher history (AIAS).

In addition, as said, four researchers abroad will be enlisted for contributions on their own country.

The task of the scientific supervisors, along with the project supervisor, is to elaborate the research proposal, to safeguard the coherence of the entire project and to formulate the future scenarios.

The results of the study will be publicized widely in various ways. Under consideration are a number of working conferences or workshops and one or more large symposia, to be organised in cooperation with De Burcht (the Dutch trade union museum). In addition, the study will be the subject of a number of publications: articles in (Dutch and foreign) scientific journals, possibly a concluding research report and articles in more popular media (newspapers, magazines of the trade unions, employers' organisations, social security institutes, etc.).